

Отже, застосовуючи в роботі з дітьми паличкові набори Кюїзенера, вихователі ЗДО розвивають у дітей знання про числа за допомогою лічби та вимірювання. У роботі з логіко-математичного розвитку дошкільників важливо, щоб кожна гра приносила дітям не тільки радість і задоволення, а ще й користь. Палички Кюїзенера сприяють розвитку творчих здібностей, уяви, фантазії, здатності до моделювання і конструювання, розвитку логічного мислення, уваги, пам'яті, виховання самостійності, ініціативи, наполегливості у досягненні мети.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Волгушева Н. Є. Досвід «Ігрові вправи за методикою Кюїзенера». *НаУрок*. URL: <https://naurok.com.ua/dosvid-igrovi-vpravi-za-metodikoju-kyu-zenera-142247.html>
2. Нікітченко С. І. Вивчаємо математику з паличками Кюїзенера. *Дошкільне виховання*. 2012. № 3. С. 16–19.
3. Сучасні технології формування логіко-математичної компетентності в дітей дошкільного та молодшого шкільного віку / за заг. ред. Н.П. Тарнавської., Н.Ю. Рудницької, Ю.М. Мурашевич. Житомир: ФОП «Левковець», 2015. 430 с.
4. Татарінова С. О. Проблема формування логіко-математичних понять у дітей старшого дошкільного віку. *Зб. наук. праць (Психолог. науки)*. №4. Бердянськ : БДПУ, 2007. С. 79–85.
5. Учваткіна Л. П. Ігрові вправи з використанням дидактичного матеріалу «Палички Кюїзенера». *Всеосвіта*. URL: <https://vseosvita.ua/library/igrovi-vpravi-z-vikoristannam-didakticnogo-materialu-palicki-kuizenera-251650.html>

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук Вільхова О. Г.

УДК 373.24:159.955:741.021

*Мар'яна Ніколенко, Тетяна Апрошенко
(Мелітополь)*

НЕТРАДИЦІЙНІ ТЕХНІКИ МАЛЮВАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті схарактеризовано особливості мислення дітей старшого дошкільного віку. Розкривається сутність креативного мислення та вплив на його розвиток нетрадиційних технік малювання. Висвітлюються можливості для розвитку дитини нетрадиційними техніками малювання у процесі художньо-творчої діяльності.

Ключові слова: *нетрадиційні техніки малювання, діти старшого дошкільного віку, мислення, креативне мислення, художньо-творча діяльність.*

The article describes the peculiarities of older preschool children's thinking. The essence of creative thinking and the influence of non-traditional drawing techniques on its development are revealed. Opportunities for the child's development by non-traditional drawing techniques in the process of artistic and creative activity are determined.

Key words: *non-traditional drawing techniques, older preschool children, thinking, creative thinking, artistic and creative activity.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Впродовж усієї історії суспільство зверталося до проблеми формування креативної особистості, адже саме у творчій діяльності закладені перспективи прогресу. Суспільство й освіта взаємопов'язані, бо потреби першої зумовлюють зміст другої. Сучасне суспільство потребує ініціативної, креативної особистості, яка буде гнучкою у розв'язанні творчих питань. Перш за все, це передбачає

удосконалення традиційних освітніх підходів. Підвищення якості сучасної освіти частково залежить і від ефективності введення інноваційних технологій у процес навчання. Тому використання нетрадиційних методів навчання пов'язане з якісно новим рівнем забезпечення ефективності освітнього процесу, що позитивно відбивається на формуванні у старших дошкільників креативного мислення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження психічного розвитку дітей дошкільного віку проводили такі вітчизняні та закордонні вчені, як В. Котирло, Л. Божович, Г. Костюк, С. Кулачківська, Т. Піроженко, В. Мухіна, Ю. Приходько та інші.

Значний вклад у дослідження теорії дитячої креативності зробили Д. Богоявленська, А. Брушлінський, Л. Виготський, В. Давидов, О. Запорожець, О. Леонт'єв, В. Роменець, С. Рубінштейн та інші дослідники.

Проблемою розвитку нетрадиційних технік малювання займалися Т. Сайганова, Р. Казакова, В. Слєпцова, Т. Смагіна, Е. Сєдова, О. Недорезова, Н. Степанова, В. Волчкова.

Метою статті є обґрунтування ефективності застосування нетрадиційних технік малювання для формування креативного мислення дітей старшого дошкільного віку.

Вклад основного матеріалу. Провідною формою мислення дітей раннього дошкільного віку є наочно-дійове мислення. Воно розвивається через діяльність дитини, в якій вона досліджує якості і властивості предметів, явищ та зміни, які відбуваються з ними внаслідок впливу. На основі розвитку наочно-дійової форми мислення у дітей дошкільного віку з'являється наочно-образне мислення. Ця форма мислення характеризується тим, що тепер дошкільник, узагальнивши отримані в минулому знання, може оперувати образами й уявленнями, відокремленими від практичних дій з предметами [5, с. 102]. У старшому дошкільному віці розвиток наочно-образного мислення є підґрунтям для формування наочно-схематичного мислення, яке своєю чергою є основою для переходу до логічного мислення, пов'язаного з перетворенням та використанням понять [4, с. 14]. Тобто, однією з форм внутрішньої діяльності у старшому дошкільному віці виступає план уявлень, коли дитина може передбачити майбутні перетворення та зміни ситуацій, об'єктів та уявляти їх.

На думку В. Давидова, завданням педагога є розвинути мислення дітей, спрямувавши його на багатовекторне розв'язання творчих задач, які вимагають від дитини вміння співвідносити відомі засоби з новими умовами [1]. Така здатність особистості називається креативним мисленням – специфічною та відносно автономною здатністю до творчості та вирішення різних проблемних питань, яка проявляється в різних сферах знань.

Під креативним мисленням ми розуміємо психічний процес відображення дійсності, який характеризується гнучкістю й оригінальністю та пов'язаний з умінням аналізувати проблему й ефективно і багатовекторно вирішувати її.

Одним із найбільш ефективних засобів розвитку креативного мислення дошкільників є художньо-творча діяльність. Ще Аристотель підкреслював важливість занять з малювання для різнобічного розвитку особистості дитини.

Художньо-творча діяльність розслаблює, забезпечує позитивний настрій. Тому так важливо включати в педагогічний процес дитячого садка заняття з образотворчого мистецтва, на яких кожна дитина зможе найбільш повно проявити себе без тиску з боку дорослого. Тому перед вихователями постають такі завдання, як: зацікавити, показати, що світ можна зображати за допомогою різних видів та технік зображувальної діяльності.

На занятті з малювання вихователь може використовувати різні методи та техніки навчання, диференційно підібрані до його мети і завдань. В основі образотворчого виховання лежать традиційні техніки малювання, які найчастіше використовують для формування навичок зображувальної діяльності. Ці техніки малювання давно існують в педагогіці і певною мірою довели свою ефективність, тому є широко розповсюдженими.

Крім традиційних технік існують і нетрадиційні техніки малювання. Вони вважаються новими і їх не так широко застосовують на практиці, та незважаючи на це нетрадиційні техніки можуть бути достатньо ефективними для виконання навчальних та виховних образотворчих завдань.

На відміну від традиційних класичних технік малювання, нетрадиційні сприяють формуванню нестереотипного мислення. Це зумовлено і тим, що в якості зображувального матеріалу можуть використовуватися в широкому розумінні не призначенні для малювання засоби, зокрема це можуть бути: мильні бульбашки, овочі, фрукти, сіль, віск [6, с. 370]. Використовуючи різноманітні матеріали в художній діяльності, діти навчаються ширше розуміти і оцінювати якості та функції підручних матеріалів. Таким чином, реалізація художнього задуму дитини не обмежена стандартним набором для малювання. Г. Давидова зауважує, що найголовніше у створенні малюнку – це образ, який придумала дитина, а те на чому малювати і якими матеріалами, залежить від фантазії дітей старшого дошкільного віку. Тому завданням педагога є навчити використовувати в якості зображувального матеріалу різні підручні предмети, навчити експериментувати з ними.

Як стверджує Л. Дабіжа, дитина повинна усвідомлювати сам процес зображення, добирати необхідні матеріали, виразні засоби, техніки для створення виразнішого художнього образу. Наприклад, «безхмарне небо» (техніка заливки); «небо з хмаринками» (малювання восковою свічкою, канцелярським клеєм); «дошове небо» (техніка малювання по вологому); «сонячне небо» (техніка малювання зубною щіткою і тканиною); «засніжене небо» (техніка малювання зубною пастою) [3, с. 69]. Так, у дитини більш ефективно розвиватиметься уява, самостійність та інтерес до образотворчої діяльності.

Повертаючись до проблеми формування у старших дошкільників нових уявлень про прийоми і засоби малювання слід зауважити, що можливість експериментування на занятті є важливим фактором для формування креативного мислення. Діти старшого дошкільного віку схильні до копіювання запропонованих зразків, а нетрадиційні техніки малювання допомагають уникнути цього, так як педагог демонструє не готовий зразок, а спосіб дії із нетрадиційними матеріалами, що сприяє вихованню ініціативності та розвитку індивідуальності кожної дитини [2, с. 5].

Застосовуючи нетрадиційні техніки малювання, можна запропонувати дітям зобразити як окремі предмети, так і певні сюжети, використати готові матеріали або зробити їх самим, працювати індивідуально або колективно. Доцільним є поступовий перехід від застосування одного виду техніки до поєднання декількох на одному малюнку.

Висновки. Отже, у старшому дошкільному віці мислення дітей характеризується низкою особливостей. Зокрема, саме у старшому дошкільному віці слід починати розвивати у дітей уміння вирішувати творчі завдання, розвивати креативне мислення. Саме художня діяльність є природною для дітей дошкільного віку і постає гарним підґрунтям для формування здатності вирішувати творчі завдання. Серед видів технік, які найбільш ефективно впливають на розвиток нестереотипного мислення є нетрадиційні техніки малювання. Нетрадиційні техніки – це поштовх до розвитку уяви, творчості, прояву самостійності, ініціативи, вираження індивідуальності через художню діяльність. Застосовуючи й комбінуючи різні способи зображення в одному малюнку, діти вчаться думати, самостійно вирішувати, яку техніку використовувати, щоб той чи інший образ вийшов виразним, що, відповідно, сприяє розвитку їх креативного мислення.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеенкова Е. Г. Феномен надситуативности в процессе решения творческих задач детьми старшего дошкольного возраста : автореф. дис. ... канд. психол. н. : 19.00.07. Москва, 2000. 21 с.
2. Гноінська О. В. Демонстраційний матеріал. Скарби українського мистецтва. Харків : «Ранок», 2016. 16 с.
3. Дабіжа Л. П. Нетрадиційне малювання як засіб розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку. *Наукові записки. Збірник матеріалів звітної науково-практичної конференції викладачів і студентів: Серія «Мистецтво»*. 2018. С. 66–70.
4. Запорожец А. В., Эльконин Д. Б. Психология детей дошкольного возраста: Развитие познавательных процессов. Москва, 1964. 352 с.

5. Новосёлова С. Л. Генетически ранние формы мышления : учебное пособие. Москва : Московского психолого-социального института; Воронеж : НПО «МОДЭК», 2010. 135 с.

6. Сухорукова С. В., Дронова О. О., Голота Н. М., Янцур Л. А. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі : підручник. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2010. 376 с.

УДК 372

*Ольга Столярчук
(Володимир-Волинський)*

ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ ДО ТВАРИННОГО СВІТУ В ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті розглянуто проблему формування пізнавального інтересу до тваринного світу як складову екологічної освіти дітей дошкільного віку, розкрито її мету, проаналізовано основні методи, що сприяють формуванню в дітей інтересу до світу тварин.

Ключові слова: *пізнавальний інтерес, тваринний світ, активні методи пізнавальної діяльності, засоби стимулювання пізнавального інтересу.*

The article examines a cognition interest in animality build up as a part of environmental education with preschoolers. Article aim is clarified and key methods of interest build up in animality are analyzed.

Key words: *cognition interest, animality, cognitive work active methods, ways of cognition interest stimulation.*

У сучасному світі назрілою є проблема екологічної освіти. Все частіше ми спостерігаємо у дітей мізерну зацікавленість до природи, а також зневажливе ставлення до її об'єктів. Це викликає занепокоєння. Ми, дорослі, повинні зрозуміти, що майбутнє планети значною мірою залежить від того, що діти сьогодні знають про навколишнє середовище та як вони ставляться до природи. Саме дитинство – найкращий період для формування основ сприйняття світу. Діти в дошкільному віці дуже емоційні, чуйні та милосердні й сприймають природу як живий організм. Дуже важливо не упустити цей період, коли вони проявляють підвищений інтерес до природи.

Жива природа – це дивовижний складний багатогранний світ. Особливе місце в ньому відведено тваринам: вони складають лише 2% від усього живого на Землі, але незважаючи на це, роль їх в біосфері велика.

Саме світ тварин викликає у дітей найбільший інтерес, адже тварини є тими об'єктами природи, яких вони бачать постійно під час прогулянок, у живому куточку дошкільного закладу, вдома – в іграшках, книжкових ілюстраціях тощо. Тварини привертають увагу малюків своїм зовнішнім виглядом, поведінкою, звуками. Спостереження за тваринами викликають у дітей багато радісних переживань [5, с. 8].

Дослідженням різних аспектів проблеми формування пізнавального інтересу до природи в дітей дошкільного віку займалися ряд науковців, зокрема: Г. Беленька, О. Білан, О. Веретенникова, Н. Виноградова, Н. Горопаха, Н. Лисенко, Н. Яришева та інші.

Сучасні дослідження проблеми ознайомлення дошкільників із тваринним світом висвітлюються у цілій низці наукових робіт. Зокрема, розвиток загальноприродничих уявлень дітей про тваринний світ можна побачити у працях А. Богуш, Н. Горопахи, Л. Зайцевої, З. Плохій. Світ тварин розглядається ними як об'єкт формування пізнавальних інтересів дошкільників, адже тваринний світ є тим найпершим матеріалом, на основі якого починає формуватися прагнення пізнати та перетворити довкілля. Матеріали проведених досліджень дають підстави припускати, що, за умови правильної організації освітньої діяльності з дітьми дошкільного віку, ми можемо сформувати стійкий інтерес до світу